

ACTA SYNODALIA SACROSANCTI CONCILII OECUMENICI VATICANI II

Schema “De fontibus Revelationis”

Intervento di Mons. Attilio Costantino Barneschi O.S.M.,
Vescovo di Manzini

Il 19 novembre 1962, nella XXIV Congregazione generale, al 14° posto nell’elenco dei relatori, fu chiamato a parlare sullo Schema *de fontibus Revelationis* Mons. Costantino (Attilio) Barneschi, che pronunciò il suo intervento e poi lo consegnò scritto alla Segreteria del Concilio. Il testo è edito in *Acta Synodalia*, I, III. p. 292-294.

Per poter comprendere le sue *animarversiones*, che spesso si riferiscono alle pagine e alle righe dello Schema *de fontibus Revelationis*, premesso alla trascrizione dell’intervento l’intero testo dello *Schema*.

SACROSANCTUM OECUMENICUM
CONCILIUM VATICANUM SECUNDUM

(Sub secreto)

SCHEMATA
CONSTITUTIONUM ET DECRETORUM
de quibus disceptabitur in Concilii sessionibus

SERIES PRIMA

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXII

Ss. mus Dominus Noster IOANNES PP. XXIII, in audientia hac die infrascripto impertita, statuere dignatus est ut haec Constitutionum et Decretorum schemata, in Concilio Oecumenico Vaticano secundo discutienda, ad eiusdem Concilii Patres transmittantur.

Ex Aedibus Vaticanis, die XIII mensis iulii anno MCMLXII.

✠ HAMLETUS IOANNES Card. CICOGNANI
a publicis Ecclesiae negotiis

NOTAE, quae singulis schematum capitibus adiciuntur, schematum partem non habent: sed a Commissionibus Praeparatoriis ideo exaratae sunt, ut Patribus schemata pervestigantibus extent subsidio.

SCHEMA CONSTITUTIONIS DOGMATICAE
DE FONTIBUS REVELATIONIS

CAPUT I

DE DUPLICI FONTE REVELATIONIS

1. [*De revelatione Veteris et Novi Foederis*]. Revelatio, quam Deus in sapientia et bonitate sua hominibus impertiri dignatus est, nobis advenit Veteris et Novi Foederis oeconomia. In Vetere quidem Deus multifariam multisque modis patribus locutus est in prophetis (cf. Hebr. 1, 1); in Novo autem thesauros sapientiae et scientiae suae toti humano generi per ipsum Filium suum eiusque Apostolos effudit (cf. Io. 14, 26 et 16, 14; Hebr. 1, 2). 5

2. [*De prima diffusione revelationis Novi Foederis*]. Haec Novi Foederis revelatio, quae Veteris Foederis revelationem longe transcendit eamque consummavit, Deo ita disponente, potissimum per praedicationem sparsa est et auditu recepta, secundum illud Apostoli: « Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi » (Rom. 1, 17). Christus siquidem Dominus in vita sua filiis Israël arcana regni coelorum viva voce manifestavit et post resurrectionem Apostolis suis praecepit ut praedicarent omni creaturae (cfr. Mc. 16, 15), dicens: « Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra; euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi nobis » (Mt. 28, 18-20). Quia igitur Apostoli doctrinam Christi et quidem eius nomine praedicant, ideo dicuntur in Sacris Scripturis simpliciter loqui « Verbum Dei » vel « Verbum Domini » (cf. Act. 4, 29; 8, 25; 13, 46; 15, 36); immo eorum praedicatio ipsa vocatur « verbum Dei » (cf. Act. 6, 2, 7; 11, 1; 12, 24; 13, 7, 48 etc.) quippe quae vere sit sermo Dei per eos ad homines missus secundum illud Apostoli ad Thessalonicenses: « ... gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam, cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed, sicut est vere, verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis » (1 Thess. 2, 13). Unde, teste S. Clemente Romano, « Apostoli nobis evangelii praedicatores facti sunt a Domino Iesu 30

Christo. Iesus Christus missus est a Deo. Christus igitur a Deo et Apostoli a Christo; et factum est utrumque ordinatim ex voluntate Dei. Itaque acceptis mandatis et per resurrectionem Domini nostri Iesu Christi plena certitudine imbuti verboque Dei confirmati, cum certa Spiritus Sancti fiducia, egressi sunt annuntiantes regni Dei adventum ».¹

3. [*De transmissione revelationis Novi Foederis*]. Ministerium autem verbi, quod Christus et Apostoli inceperunt, volventibus saeculis semper in Ecclesia servatum est. Nam sicut Apostoli tradiderunt quae a Christo acceperant (cf. 1 Cor. 15, 3 coll. 11, 23) et successoribus suis custodienda commiserunt (cf. 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14) sic Episcopi, qui in Ecclesia locum Apostolorum per successionem obtinent, eorum doctrinam semper praedicatione tradiderunt et cum auctoritate interpretati sunt. Quidam ex Apostolis vel apostolicis viris revelationem, divino afflante Spiritu, litteris quoque mandaverunt; illis autem scriptis vivum Apostolorum praeconium nec abrogatum neque imminutum, sed potius roboratum, securius conservatum et authentice explanatum est.

4. [*De duplici fonte revelationis*]. Christi itaque et Apostolorum mandatis et exemplis edocta, sancta mater Ecclesia semper credit et credit integram revelationem, non in sola Scriptura, sed in Scriptura et Traditione, tanquam in duplici fonte contineri,² alio tamen ac alio modo. Nam libri Veteris et Novi Testamenti, praeterquam quod revelata continent, insuper Spiritu Sancto inspirante conscripti sunt, ita ut Deum habeant auctorem.³ Traditio autem vere divina, a Spiritu Sancto continua successione in Ecclesia conservata, in rebus fidei et morum ea continet omnia, quae Apostoli, sive ab ore Christi sive suggerente Spiritu Sancto, acceperunt atque Ecclesiae quasi per manus tradiderunt, ut in eadem per praedicationem ecclesiasticam transmitterentur.⁴ Quare quae divina Traditio ratione sui continet, non ex libris, sed ex vivo in Ecclesia praeconio, fidelium fide et Ecclesiae praxi hauriuntur.

5. [*De habitudine unius fontis ad alterum*]. Nemo ergo Traditionem exinde minoris facere aut ei fidem denegare audeat. Licet enim Sacra Scriptura, cum sit inspirata, ad enuntiandas et illustrandas veritates fidei instrumentum praebeat

divinum, eius nihilominus sensus nonnisi Traditione apostolica certe et *plene* intelligi vel etiam exponi potest; immo Traditio, eaque sola, via est qua quaedam veritates revelatae, eae imprimis quae ad inspirationem, canonicitatem et integritatem omnium et singulorum sacrorum librorum spectant, clarescunt et Ecclesiae innotescunt. 5

6. [*De habitudine utriusque fontis ad Magisterium*]. Ut autem ambo fontes revelationis concorditer et efficacius ad salutem hominum concurrerent, providus Dominus eos tanquam unum fidei depositum custodiendum et tuendum authenticeque interpretandum tradidit non singulis fidelibus, utcumque eruditus, sed soli vivo Ecclesiae Magisterio.⁵ Magisterii Ecclesiae ergo est, utpote proximae et universalis credendi normae, non modo iudicare, adhibitis quae divina Providentia suppeditat auxiliis in iis, quae, sive directe sive indirecte, ad fidem et mores spectant, de sensu et interpretatione cum Scripturae Sacrae tum documentorum et monumentorum quibus temporis decursu Traditio consignata est et manifestata, sed ea quoque illustrare et enucleare quae in utroque fonte obscure vel implicite continentur.⁶ 10 15 20

NOTAE

¹ CLEMENS ROMANUS, *Ep. ad Cor.* 42, nn. 1-3: PG 1, 292.

² Cf. CONC. VAT., Sess. III, Const. dogm. *De fide cath.*, c. 2: DENZ. 1787; EB 77. Cf. 2 Thess. 2, 15: « Tenete traditiones, quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram », ubi notat S. Thomas: « Unde patet, quod multa in Ecclesia non scripta, sunt ab Apostolis docta et ideo servanda ».

³ Cf. CONC. VAT.: *ibid.*

⁴ Cf. CONC. VAT.: *ibid.* et CONC. TRID., Sess. IV, Decr. *De can. script.*: DENZ. 783; EB 57.

⁵ Cf. PIUS XII, Litt. Encycl. *Humani generis*, 12 aug. 1950: AAS 42 (1950) pp. 567, 569: DENZ. 2314; EB 611.

⁶ *Ibid.*, p. 569: DENZ. 2314; EB 611.

CAPUT II

DE SCRIPTURAE INSPIRATIONE, INERRANTIA ET COMPOSITIONE LITTERARIA

7. [*S. Scripturae inspiratio et canonicitas*]. Praeterquam viva Prophetarum et Apostolorum voce, Deus in Scripturis quoque sanctis Veteris ac Novi Testamenti, quae alterum ac praeclarum constituunt supernae revelationis fontem,¹ verbum suum homi-
5 nibus tradere et accuratius conservari voluit. Haec est Scriptura « divinitus inspirata » (2 Tim. 3, 16), ab Apostolis catholice Ecclesiae tradita atque in sacro canone rite agnita et recepta,² ad perpetuum eiusdem Ecclesiae usum, ut munus suum adimpleat docendi, ad christianae vitae moderamen et ad omnium
10 hominum salutem.

8. [*Inspirationis propria natura et definitio*]. Ad hanc vero divinam Scripturam exarandam, Deus ipse sacros quosdam scriptores seu hagiographos ita ad scribendum interne excitavit et movit, ita quoque scribentibus adstitit, ut ea omnia eaque sola,
15 quae ipse primarius Scripturarum Auctor intenderet, recte mente conciperent fideliterque scriptis mandarent.³ Est enim Inspiratio biblica, ex constanti doctrina Ecclesiae, speciale quoddam charisma ad scribendum, quo Deus in hagiographo et per hagiographum operando, scripto hominibus loquitur, ideoque ipse nominatur
20 veroque sensu est auctor principalis integri sacri textus. Hagiographus autem, in conficiendo libro, est Spiritus Sancti « organon », seu instrumentum, idque vivum ac ratione praeditum, cuius proinde propria indoles ac veluti singulares notae ex libro sacro colligi possunt.⁴ Quapropter iure Ecclesia omnino
25 reprobat quodlibet extenuandae naturae Inspirationis conamen, illudque praecipue quo coniuncta haec et supernaturalis Dei hominisque scribendi ratio quovis modo ad mere naturalem impulsus vel animi commotionem reducitur.⁵

9. [*Plures auctores humani*]. Singulorum autem et omnium
30 librorum Veteris ac Novi Testamenti exaratorum quolibet tempo-

re unus est Auctor primarius Deus; auctores vero humani complures fuerunt decursu saeculorum, usque ad completam revelationem, immo unus idemque liber duos vel plures interdum habuit auctores. Qui omnes, iuxta Ecclesiae doctrinam, habendi sunt tanquam ministri divini verbi scribendi, a Spiritu Sancto assumpti. 5

10. [*Inspiratio personalis hagiographi et communitas*]. Item, quemadmodum ex Scriptura ipsa eruitur (cf. 2 Petr. 2, 21) et Ecclesia semper docuit, sacrae Inspirationis charisma hagiographis a Deo electis et ductis personale propriumque fuit, non autem charisma fidelium coetui commune vel communicatum. Ex Dei autem providentia, origo libri sacri ipseque liber cum gestis et vita communitatis civilis et religiosae, in qua auctor vivebat, ita cohaerent, ut ex iis aptius intelligi possint. 10

11. [*De extensione Inspirationis*]. Pariter, cum Deus ipse divino suo afflante Spiritu totius Scripturae sacrae sit Auctor, omniumque per hagiographi manum in ea exaratorum veluti scriptor, consequitur omnes et singulas sacrorum librorum partes, etiam exiguas, esse inspiratas.⁶ Itaque omnia quae ab hagiographo enuntiantur, a Spiritu Sancto enuntiata retineri debent. 15 20

12. [*De inerrantia ut consecrarium Inspirationis*]. Ex hac divinae Inspirationis extensione ad omnia, directe et necessario sequitur immunitas absoluta ab errore totius Sacrae Scripturae. Antiqua enim et constanti Ecclesiae fide edocemur nefas omnino esse concedere sacrum ipsum errasse scriptorem, cum divina Inspiratio per se ipsam tam necessario excludat et respuat errorem omnem in qualibet re religiosa vel profana, quam necessarium est Deum, summam Veritatem, nullius omnino erroris auctorem esse.⁷ 25

13. [*Quomodo inerrantia diiudicanda sit*]. Haec tamen inerrantia diiudicanda est ex modo quo veritas in libro sacro attingitur. Qui modus imprimis elucet ex indole generali libri, de qua, in casu dubii, definitivum iudicium soli competit Ecclesiae. Aliter enim veritas exprimitur in libro historico vel didactico; aliter in prophetico, poetico, allegorico, parabolico. Quod autem ad singula spectat, modus attingendi veritatem diiudicetur oportet etiam ex sensu quem in determinatis adiunctis pro sui 30 35

temporis condicione expressit hagiographus.⁸ Veritas enim et fides S. Scripturae, seu id quod auctor scribendo reapse significare voluit, saepius non recte intelligitur, nisi rite attendatur ad suetos nativos cogitandi, dicendi vel narrandi modos, qui tempore
5 hagiographorum vigeant, quique tunc in mutuo hominum commercio passim adhiberi solebant.⁹ Cum igitur haec omnia, salvis Scripturae Sacrae auctoritate et sanctitate, in eodem divino eloquio, quod pro hominibus modis verbisque humanis exprimitur,¹⁰ inveniuntur, non magis erroris argui debent quam cum paria ac
10 similia in cotidiano usu adhibebantur, immo adhibentur, proindeque Scripturae sacrae auctoritati ac sanctitati minime officiant.

14. [*Divina condescensio*]. Quae omnia, salva iugiter Dei veritate et sanctitate, manifestam statuunt aeternae Sapientiae condensationem in verbo suo divino humanis signis ac litteris
15 vestiendo proferendoque hominibus, sicut olim in Unigenito Patris Verbo, quod, humanae infirmitatis assumpta carne, per omnia nobis assimilari voluit praeter peccatum (cf. Hebr. 4, 15)¹¹ et ignorantiam.

NOTAE

¹ LEO XIII, Litt. Encycl. *Providentissimus Deus*, 18 nov. 1893: EB 82.

² CONC. TRID., Sess. IV, Decr. *De can. script.*: DENZ. 784; EB 58-60; CONC. VAT., Sess. III, Const. dogm. *De fide cath.*, c. 2 et can. 4: DENZ. 1787 et 1809; EB 77, 79;

BENEDICTUS XV, Litt. Encycl. *Spiritus Paraclitus*, 15 sept. 1920: EB 448;

PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*, 30 sept. 1943: EB 538.

³ LEO XIII, Litt. Encycl. *Providentissimus Deus*: DENZ. 1952.

⁴ PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: EB 556.

⁵ S. PIUS X, Decr. *Lamentabili*, 3 iul. 1907, et Litt. Encycl. *Pascendi*, 7 sept. 1907: DENZ. 2009-2010 et 2090; EB 200-201, et 272-273.

Cf. quoque CONC. VAT., *ibid.*: DENZ. 1787; EB 77;

LEO XIII, Litt. Encycl. *Providentissimus Deus*: DENZ. 1952; EB 125.

⁶ Cf. PONT. COMM. DE RE BIBL., Decr. 18 iun. 1915: DENZ. 2180; EB 420; S. C. S. OFFICII, epist. 22 dec. 1923: EB 499.

⁷ PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: EB 539, cum verbis relatis LEONIS XIII, Litt. Encycl. *Providentissimus Deus*: DENZ. 1950; EB 124. Cf. quoque EB 44, 46, 125, 420, 463, etc.

⁸ S. AUGUSTINUS, *De doctrina christiana*, II, 18, 26: PL 34, 75-76.

⁹ PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: DENZ. 2294; EB 558-562.

¹⁰ « Per hominem more hominum loquitur »: S. AUGUSTINUS, *De Civitate Dei*, XVIII, 6, 2: PL 41, 537: Cf. PONT. COMM. DE RE BIBL., epist. 16 ian. 1948: DENZ. 2302; EB 581.

¹¹ PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: DENZ. 2294; EB 559.

CAPUT III
DE VETERE TESTAMENTO

15. [*De auctoritate V. T. in Ecclesia*]. Scripturis Sacris Veteris Testamenti Deus, iam a vetustissima aetate, populum in suam peculiarem acquisitionem adscitum sibi quae amico foedere iunctum, de salutiferis consiliis inter homines exsequendis erudire satagit. Itaque, in iis praesertim quae ad christianae religionis fundamenta, sive in verbis sive in historiae rebus, ad finem usque temporis spectant, Veteris Testamenti vis, auctoritas et emolumentum minime enervata dicenda sunt. « Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem Scripturarum spem habeamus » (Rom. 15, 4).

16. [*De habitudine inter Vetus et Novum Testamentum*]. Dei autem ad hominem habitudo, inde ab Adae praevaricatione, in hoc tendebat, ut per repromissiones quae ad patres nostros factae sunt et prophetica de Redemptore oracula ac nuntia in dies inclarescentia, omni humanae creaturae aditus pateret ad salutem sperandam. « De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt » (1 Pt. 1, 10). Scripturae enim Sacrae Veteris Testamenti testimonium perhibent de Christo (cf. Io. 5, 39) et, ex omnipotentis ac miserentissimi Dei voluntate, necesse erat impleri omnia quae de Salvatore promissa inibi dicebantur, prout Iesus Dominus noster Apostolos suos docuit, quibus ipse sensum denique aperuit ut intelligerent Scripturas (cf. Lc. 24, 44-45).

Quare, totius Veteris Testamenti ratio atque momentum in hoc est, ut in Novum tendat et in Novo pateat. « Quid hoc stabilius, quid firmiter verbo, in cuius praedicatione Veteris et Novi Testamenti concinit tuba, et cum evangelica doctrina, antiquarum protestationum instrumenta concurrunt? ... Quia, sicut ait beatus Ioannes, *lex per Moysen data est, gratia autem et veritas per Iesum Christum facta est* (Io. 1, 17); in quo et prophetarum promissio impleta est figurarum et legalium ratio praeceptorum,

dum et veram docet prophetiam per sui praesentiam, et possibilia facit mandata per gratiam ».¹

5 17. [*De indole Veteris Testamenti*]. Quapropter, haec Sacrosancta Vaticana Synodus, ex evangelica apostolicaque doctrina
sollemniter docet Deum, utriusque Testamenti auctorem et in-
spiratorem, Vetus ita sapienter condidisse ut Novum suavi pro-
videntia praepararet et multifariam prophetice nuntiaret et variis
typis significaret, ita ut Veteris Testamenti Libri et ipsi unius
10 divinae revelationis divinique consilii salutis supernaturale iter
et cursum describant. Quae autem in illis continentur, ob veteris
oeconomiae indolem incompletam,² praesertim ad mores quod
spectat, denique conferenda sunt cum Christi Evangelio ab Apo-
stolis praedicato, eorumque recta interpretatio rite submittenda
15 est vivo Ecclesiae magisterio, hoc est illorum iudicio « qui cum
Episcopatus successione charisma veritatis certum secundum pla-
citurum Patris acceperunt ».³

20 18. [*De auctoribus humanis Veteris Testamenti*]. Denique,
ad humanos auctores Veteris Testamenti librorum quod spectat,
quamquam huiusmodi authentia dogma de eorum divina inspi-
ratione per se et directe non tangit, Sacrarum Scripturarum catho-
lici interpretes sancte teneant quidquid certi hac de re in utroque
revelationis fonte invenitur. Quatenus vero huiusmodi quaestio
fidem tangat, solius est Ecclesiae ultimum hac de re iudicium
ferre.

NOTAE

¹ S. LEO MAGNUS, *Sermo 51 de Transfiguratione*, 4: PL 54, 311.

² PIUS XI, Litt. Encycl. *Mit brennender Sorge*, 14 mart. 1937: AAS 29 (1937) pp. 150 ss.

³ S. IRENAEUS, *Adv. Haer.* 4, 26, 2: PG 7, 1053-1054.

CAPUT IV
DE NOVO TESTAMENTO

19. [*De Evangeliiis eorumque auctoribus*]. Neminem fugit inter omnes divinas Auctoritates, quae Sanctis Litteris continentur, Evangelium merito excellere.¹ Quattuor Evangelia apostolicam originem habere Ecclesia Dei semper et ubique sine dubitatione credit et credit, constanterque tenuit ac tenet auctores humanos habere illos quorum nomina in Sacrorum Librorum canone gerunt: Matthaeum nempe, Marcum, Lucam et Ioan-
nem, quem diligebat Iesus. 5

20. [*De historico Evangeliorum valore*]. Eadem Sancta Mater Ecclesia firma et constantissima fide credit et credit quattuor recensita Evangelia sincere tradere quae Iesus Dei Filius ad aeternam hominum salutem, inter homines degens, reapse et fecit et docuit (cf. Act. 1, 1). Quamvis enim cum historicae compositionis rationibus, quae apud nostrae aetatis peritos in usu sunt, Evangelia non in omnibus convenient (nec convenire necesse sit), tamen quae dicta et facta inibi divino afflante Spiritu consignantur, idcirco litteris mandata sunt ut cognoscamus eorum verborum, de quibus eruditi sumus, veritatem ex testimonio et traditione illorum « qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis » (Lc. 1, 2-4). 15
20

21. [*De veritate factorum Christi in Evangeliiis*]. Quapropter, haec Sacrosancta Vaticana Synodus illos damnat errores, quibus denegatur vel extenuatur, quovis modo et quavis causa, germana veritas historica et obiectiva² factorum vitae Domini nostri Iesu Christi, prout in Sanctis illis Evangeliiis narrantur. Qui errores adhuc perniciosiores evadunt, si in dubium revocent facta v. g. infantiae Christi, Redemptoris signa et miracula eiusque mirabilem a mortuis resurrectionem et ad Patrem gloriosam ascensionem, quae ipsam fidem afficiunt. 25

22. [*De veritate verborum Christi in Evangeliiis*]. Pariter Sacrosancta haec Vaticana Synodus errores damnat quibus as- 30

seritur Christi verba quae et quatenus ab Evangeliiis Domino
adscribuntur, saltem quoad ipsam rem verbis significatam, ple-
rumque ipsius Christi non esse, sed potius mentem referre Evan-
gelistae, seu, quod vel gravius est, communitatis christianae pri-
5 mitivae.

23. [*De veracitate doctrinae Apostolorum in Scripturis ca-
nonicis*]. Doctrinam autem Apostolorum, quae in reliquis Novi
Testamenti canonicis Scripturis continetur, nefas est dicere non-
nisi humana industria humanisque inventis vel ex Iudaeorum
10 aut gentium placitis, praeter vel contra ea quae Christus ipse et
docuit et voluit, temporis decursu esse concinnatam. Apostolis
enim suis, quos ipse docere omnes gentes in mundum universum
miserat, Christus adstitit (cf. Mt. 28, 20); iis tandem Paraclitum
Spiritum a Patre promissum misit, ut omnia eos doceret et omnia
15 ipsis suggereret (cf. Io. 14, 26) quae Christi erant (cf. Io. 16, 14),
ad aeternam humani generis salutem in aevum servanda.

NOTAE

¹ Cf. S. AUGUSTINUS, *De consensu evangelist.*, 1, 1: PL 34, 1041-1042.

² Cf. S. C. S. OFFICII, *Monitum*, 20 iunii 1961: AAS 53 (1961)
p. 507.

CAPUT V
DE SACRA SCRIPTURA IN ECCLESIA

24. [*De curis Ecclesiae circa S. Scripturam*]. Caelestis sacrorum Librorum thesaurus, quem Spiritus Sanctus summa caritate et liberalitate per Ecclesiam hominibus tradidit,¹ numquam in Ecclesia latuit; etenim inde ab initio Ecclesia Christi maxima reverentia et alacritate divina eloquia custodivit, a quavis falsa interpretatione defendit, ad salutem animarum in sacra praesertim praedicatione sollicite adhibuit² atque in sua liturgia quotidie omnibus proponere non desiit. 5

25. [*De versione latina Vulgata*]. Sine praeiudicio praecellentis auctoritatis primigeniorum textuum Sacrae Scripturae, inter plures quae olim circumferebantur latinas versiones, Ecclesia latina decursu temporis unam praetulit, « Vulgatam » nempe, quam authenticum seu genuinum fidei testimonium habet. Ex legitimo enim huius versionis tot saeculorum usu in Ecclesia, patet eandem in rebus fidei et morum ab omni prorsus errore esse immunem, prout ab Ecclesia intellecta est et intelligitur, et in disputationibus, in lectionibus concionibusque tuto ac sine errandi periculo citari posse.³ Tanta enim cum Magisterio ipsius Ecclesiae fuit « Vulgatae » connexio, ut traditionis auctoritate pollere dicenda sit. Simul autem haec Sacrosancta Vaticana Synodus reverenter excipit alias venerandas vulgatasque in Ecclesiis orientalibus versiones, in primis graecam illam antiquissimam Veteris Testamenti versionem a Septuaginta viris nuncupatam, ipsorum Apostolorum usu probatam. 10
15
20

26. [*De lectione S. Scripturae apud sacerdotes*]. Meminerit quivis Ecclesiae administer sancti Pauli Apostoli monitum: « Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus » (2 Tim. 3, 16-17). Praeuntibus Ecclesiae Patribus, « necesse est ut qui ad officium praedicationis excubant, a sacrae lectionis studio non recedant »; ⁴ sacerdotis enim sermo « Scripturarum lectione con- 25
30

ditus sit », ⁵ ne inanis forinsecus praedicator fiat « qui non est intus auditor ». ⁶ Sacrae autem Litterae « possunt instruere ad salutem per fidem, quae est in Christo Iesu » (2 Tim. 3, 15), cum ex manu Ecclesiae accipiantur ac pium lectorem moveant
5 mentis docilitas et desiderium discendi quae ad spiritualem aedificationem faciant.

27. [*De lectione S. Scripturae apud fideles*]. Nostro tempore, divina favente Providentia, laudabiliter factum est ut non pauci quoque fideles Sacram Scripturam in textibus primigeniis
10 legant, et ut, maxime ad omnium usum et bonum, conversiones plurimae Librorum sacrorum ex iisdem textibus primigeniis in vulgatas linguas confectae sint. ⁷ Maxime autem gaudendum est de actuoso amore quo praesertim Christi Evangelia et Apostolorum scripta in dies vulgantur et manu versantur. Etenim haec
15 sacra lectio, ut Ecclesiae Patres et Doctores testantur, sanctique viri semper experti sunt, mentem illuminat, voluntatem firmat, cor ad amorem Dei accendit. Attamen haec Sacrosancta Vaticana Synodus enixe christifideles monet ut ad sacrum ipsum textum accedant, attenta Ecclesiae doctrina et cum solida aptaque institutione. Quod in primis valet pro lectione Veteris Testamenti;
20 sed etiam in Novo Testamento « sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem » (2 Pt. 3, 16). Ideo versiones in usum fidelium recognoscantur atque approbentur ab Episcopis, « apud quos est apostolica doctrina »; ⁸ necessariis insuper et vere sufficientibus explicationibus instruantur, ad mentem Ecclesiae, ⁹ cuius vivum magisterium fidelibus est norma proxima credendi. Non enim a quovis vel docto viro divinorum eloquiorum genuinus sensus auctoritative statui potest, sed ab uno
30 Ecclesiae magisterio cui Sacrarum Scripturarum depositum concreditum est interpretandum. Episcoporum etiam auctoritati subiciendum est quodcumque inceptum ad Sacram Scripturam in plebe christiana divulgandam atque illustrandam.

28. [*De exegetis catholicis*]. Cum hodie, ex noviter inventis,
35 multa adducantur, quae ad penitiorem intelligentiam sensus literalis, qui praecipue attendendus est in divinis Scripturis, conferant, meminerint tamen ii qui, in Ecclesia et ad Ecclesiae utilitatem, in divinis eloquiis investigandis sua scientia laudabiliter adlaborant, semper se in exponendis Scripturis sanctis Sancti Spi-

ritus Dei indigere auxilio¹⁰ et non aliter Scripturam intelligendam esse « quam sensus Spiritus Sancti flagitat, quo conscripta est ».¹¹ Non enim ad exercitandum ingenium Scripturas sanctas Deus hominibus dedit, sed ad spirituale bonum; ideo maiorem nostrae aetatis interpretum eruditionem comitetur oportet, in doctrina spirituali haurienda et exponenda, ea dicendi suavitas, qua veteres Patres et Doctores, amore Ecclesiae et animarum salute unice permoti, excellabant. Quam maxime ergo exegetae catholici curent theologiam sacrorum textuum doctrinam, ut non modo ipsi et alii scientiae theologicae cultores mutuo se adiuvent, verum etiam ut sacerdotibus adiumento sint ad doctrinam christianam coram populo aptius enucleandam, et fidelibus omnibus ad vitam sancte agendam adserviant.¹² Haec omnia fieri possunt tantummodo si in Biblia exponenda qua par est reverentia ac oboedientia ad analogiam fidei, ad Ecclesiae traditionem, et ad Apostolicae Sedis de re normas iugiter attendatur.¹³

29. [*De habitudine theologiae ad S. Scripturam*]. Cum universae theologicae doctrinae Sacra Scriptura una cum Traditione velut anima sit, et ex utriusque fontis studio sacrae disciplinae semper iuvenescent, theologiae doctores maximi faciant propriae disciplinae incrementum quod ex recta Librorum sacrorum interpretatione obvenit. Sacrorum enim Librorum et doctrinae apud Ecclesiam depositae idem est auctor Deus; ideoque fieri nequit, ut sensus qui ab hac doctrina quoquo modo discrepet, legitima interpretatione ex illis Libris eruatur.¹⁴ Curent ergo theologi nostri pro sua scientia illustrare atque comprobare concordiam omnimodam doctrinae catholicae, ab initio ad nostra usque tempora traditae, cum divinis illis eloquiis admirabili Spiritus Sancti opera et consilio pro Ecclesia ad universorum salutem conscriptis.

NOTAE

¹ Verba desumuntur a CONC. TRID., Sess. V, Decr. *De reformatione*, c. 1, cum addito « per Ecclesiam »: EB 65.

² PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*, 30 sept. 1943: EB 538.

³ CONC. TRID., Sess. IV, Decr. *De can. script.*: DENZ. 785; EB 61; PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: DENZ. 2292; EB 549.

⁴ S. GREGORIUS M., *Reg. Past.* 2, 11: PL 77, 50.

⁵ S. HIERONYMUS, *Ep. ad Nepotian.*, 8: PL 22, 534.

⁶ S. AUGUSTINUS, *Sermo* 179, 1: PL 38, 966.

⁷ PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: EB 549.

⁸ S. IRENAEUS, *Adv. Haer.*, 4, 32, 1: PG 7, 1071.

⁹ Cf. CIC, can. 1391.

¹⁰ S. HIERONYMUS, *In Mich.* 1, 10-15: PL 25, 1215.

¹¹ ID., *In Gal.* 5, 19-21; PL 26, 445.

¹² Cf. PIUS XII, Litt. Encycl. *Divino afflante*: DENZ. 2293; EB 551.

¹³ Cf. *Iusiurandum contra errores modernismi*, 1 sept. 1910: DENZ. 2146; EB 354.

¹⁴ LEO XIII, Litt. Encycl. *Providentissimus Deus*, 18 nov. 1893: EB 144.

ACTA SYNODALIA
SACROSANCTI CONCILII
OECUMENICI VATICANI II

VOLUMEN I
PERIODUS PRIMA

PARS III
CONGREGATIONES GENERALES XIX-XXX

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXXI

14

EXC.MUS P. D. CONSTANTINUS BARNESCHI

*Episcopus Manziniensis**Venerandi Patres,*

Si breviter vos alloqui expetivi, intentio non fuit ut humili meo sermone solutionem peculiarem proponerem difficillimae quaestioni, quae animos omnium Patrum vehementer exagitat, sed praesertim ut sensus grati animi exprimerem erga Summum Pontificem qui paterna pastoralis sollicitudine nos undique advocavit ad problemata solvenda, quae hodie vitam universae Ecclesiae intime tangunt.

Pauca dicam, sed unum in primis volo palam et coram omnibus iterum edicere: gratias ex corde agere debemus Summo Ecclesiae Pastori qui erga omnes filios, etiam errantes, immenso amore ducitur.

Una debet esse hodie omnium voluntas: ut ipsi Pontifici mente, corde, et oratione arcte coniuncti in dilectione fratrum nostrorum cum ipso alacriter adlaboremus ut quam primum « fiat unum ovile et unus Pastor ».

*Inter pauca quae dicam haec sunt:*¹

1. Clare determinetur sensus vocis « fons revelationis ». Nam proprie Deus est fons revelationis qui « multifariam multisque modis... » *sicut omnes pluries audistis.*²

Ecclesia autem a Christo Domino plenitudinem revelationis accepit ut sancte custodiret et uberius exponeret (Concilium Vaticanum I). Scriptura vero et divino-apostolicae traditiones fontes sunt sed ab ipsa Ecclesia dependent quoad rectam intelligentiam ac interpretationem, secundum monitum S. Augustini: « Ego vero Evangelio non crederem, nisi me catholicae Ecclesiae commoveret auctoritas »...³

2. Ideo, meo humili iudicio, imprimis clare proponenda est doctrina de magisterio Ecclesiae, sive solemnium, sive ordinario et universali sive simpliciter ordinario.

Saepe saepius enim non tantum inter simplices fideles sed et inter ipsos theologos dubia oriuntur et oppositae proferuntur sententiae. Omnibus clare patet quod non tantum ea quae habentur in Vetere Testamento (cf. schema, cap. III, n. 17, pag. 16) sed et quae habentur in Novo Testamento nec non in Traditione « rite submittenda sunt Ecclesiae vivo magisterio, hoc est illorum iudicio « qui cum episcopatus successione charisma veritatis certum secundum placitum Patris acceperunt » (textus Irenaei ibidem in schemate).

3. Clarius proponatur doctrina circa Traditionem (cap. I, n. 4 et n. 5, pag. 10). Nam vox *Traditio* duplici sensu sumi potest: sensu generaliori prout dicit totam doctrinam ab apostolis praedicatam, et hoc sensu comprehendit etiam ea doctrinae capita quae habentur in Scripturis sanctis, et sensu particulari prout exprimit illas quas Concilium Tridentinum vocat « sine scripto traditiones, quae ab ipsius Christi ore ab apostolis acceptae, aut ab ipsis apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt » (Conc. Trid. sess. IV). Quare proinde, Concilii Tridentini doctrinae inhaerendo, nos affirmamus quod revelatio continetur in Scripturis Sacris et in traditionibus divino-apostolicis.

Hoc modo enim aufertur ambiguitas termini *Traditio* et clare apparet quod traditiones divino-apostolicae una cum sacris Scripturis explent Traditionem sensu pleno intellectam.

4. Consequenter ad ea quae diximus, dilucide proponantur et indicentur documenta in quibus continentur traditiones divino-apostolicae. Nam formula schematis n. 4 non est completa; dicit enim: « ... quae divina Traditio ratione sui continet, non ex libris, sed ex vivo Ecclesiae praeconio, fidelium fide et Ecclesiae praxi hauriuntur ». Quid de Patribus et scriptoribus ecclesiasticis, de Doctoribus, de Liturgia, de monumentis archeologicis?

5. Valde desiderandum censeo ut Concilium in unum conferens generosos conatus qui hinc inde in Ecclesia perspiciuntur, commissionem internationalem eligat cui competat et versiones Sacrae Scripturae in varias linguas curare ac pulchriores paginas sacri textus inter fideles diffundere minimo pretio ita ut ab omnibus etiam pauperibus verbum salutis facile cognoscatur.

6. Ad cap. II, par. 11 (pag. 13), quomodo intelligenda sunt verba: « ... consequitur omnes et singulas sacrorum librorum partes, etiam exiguas, esse inspiratas »? De textu originali? De textu massoretico? De Vulgata versione quidem? Nam cum de Vulgata sermo est (cf. cap. V...⁴).

Praeses: Rogo te, exc.me Pater, ne transeas ad cap. II, sistas in cap. I; ceterum, ut audisti, finem habebit haec nostra disceptatio.

Orator: Dixi!

In textu scripto tradito: ¹ deest. ² loquens Patribus in Prophetis, novissime... locutus est nobis in Filio » (*Hebr.* 1, 1-2). ³ (PL 42, 176). ⁴ (par. 25, pag. 19), haec verba non adducuntur. 7. Ad cap. 3, par. 18 (pag. 16), quamvis authentia librorum Veteris Testamenti « per se et directe » non tangat dogma de eorum divina inspiratione, desiderium exprimitur ut mutetur forma expressionis sequentis: « catholici interpretes sancte teneant quidquid *certi* hac de re in

utroque revelationis fonte invenitur ». Nam, quomodo haec *certitudo* statuenda est? 8. Ad cap. 5, par. 25 (pag. 19), quaeritur utrum aliqua ratio habeatur cur, relate ad Vulgatam versionem, non repetantur verba Concilii Tridentini (Decr. de Canonicis Scripturis): « Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia catholica legi consueverunt et in veteri vulgata latina editione habentur, pro sacris et canonicis non susceperit etc. ».